

УДК 352.45

ЧЕРНІКОВА ВІКТОРІЯ,*слухач магістратури спеціальності "Державна служба"**Донецького державного університету управління, сільський голова**Першотравневої міської ради Красноармійського району Донецької області***ДЕЙЧ МАРИНА,***кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри**адміністративного менеджменту Донецького державного університету управління, м. Маріуполь*

ПРИНЦИП СИНЕРГІЇ В ПОКРАЩЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА СЕЛІ НА ПРИКЛАДІ ПЕРШОТРАВНЕВОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ КРАСНОАРМІЙСЬКОГО РАЙОНУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті висвітлюється практична реалізація принципу синергії щодо покращення соціальної інфраструктури на селі. Проаналізовані тенденції та позитивні наслідки залучення органів самоорганізації населення до покращення складових елементів сільської інфраструктури. Наголошено, що при недостатності бюджетних коштів саме фінансова та трудова взаємодія громади та органів місцевої влади є позитивним кроком до покращення соціальної інфраструктури на селі.

Ключові слова: синергія; соціальна інфраструктура; територіальна громада; органи самоорганізації населення.

Постановка проблеми та стан її вивчення. Однією з найважливіших основ функціонування сільських територій є належний рівень, своєчасна підтримка та покращення існуючої соціальної інфраструктури. Дискримінаційні заходи щодо селянства в попередні десятиліття, економічна криза 1990-х років зумовили занепад села, у результаті чого маємо значне перевищення смертності над народжуваністю, механічне скорочення чисельності сільського населення, руйнацію сільської соціальної інфраструктури, зростання безробіття, відтік найбільш активної частини селян у місто. Жителі багатьох сіл втрачають можливість отримувати за місцем проживання найпростішу медико-санітарну допомогу, навчати дітей, користуватися послугами культурно-освітніх, торговельних та побутових закладів. Багато сіл залишилося поза сферою обслуговування громадського транспорту. Обсяги будівництва житла скоротились удвічі, а об'єктів соціальної інфраструктури - у десятки разів [1].

Сьогодні в сільських населених пунктах більшість споруд соціального призначення побудовані до 1991 р. і госпспособом. Це означає, що за роки незалежності України вони не отримували належної державної підтримки, що призвело до часткової, а в деяких випадках і повної руйнації цих споруд. Відсутність достатнього фінансування з боку місцевої влади в облаштуванні, покращенні та відтворенні соціальної інфраструктури на селі є однією з проблем сьогодення.

Сучасний механізм наповнення сільських бюджетів є недосконалим, коштів вистачає лише на покриття видатків захищених категорій. До того ж в останні декілька років органи місцевого самоврядування знаходяться на етапі адміністративно-територіальної реформи, де експерименти з новими надходженнями та подат-

ками дуже негативно відображаються на статтях додаткового фінансування щодо ремонтів та облаштувань об'єктів соціальної інфраструктури.

Вихід з кризового стану, в якому зараз перебуває соціальна інфраструктура на сільських територіях, потрібно шукати в залученні додаткових фінансових ресурсів, і не завжди з боку держави або суб'єктів господарювання та інвесторів.

Так, у Першотравневій сільській раді Красноармійського району Донецької області сільська громада, усвідомлюючи досить низку активність з боку влади (недостатність фінансових надходжень), сама вдалася до активних дій з покращення соціальної інфраструктури на своїй території. Спільні зусилля територіальної громади та органів місцевого самоврядування можна охарактеризувати як принцип синергії в покращенні соціальної інфраструктури на селі.

Питання визначення оптимальних напрямів, умов і порядку розвитку державного управління на принципах синергії вже порушувалися вітчизняними науковцями, наприклад, у [4-6]. Разом з тим, практичне застосування цього принципу у діяльності конкретного територіального органу управління відкриває шляхи до верифікації методу синергетики в державному управлінні, зокрема в державно-приватному та державно-громадському партнерстві.

Метою статті є визначення сутності принципу синергії у співпраці державної влади та територіальної громади, зокрема для покращення соціальної інфраструктури на селі.

Виклад основного матеріалу. Термін "синергія" був застосований І. Ансоффом для обґрунтування позитивного ефекту від групових структур в організації компаній [2]. За визначенням Б. Карлофа, синергія означає "на-

явність стратегічних переваг, що виникають при об'єднанні двох або більше підприємств в одних руках, при цьому підвищується ефективність, що виявляється в зростанні продуктивності та зниженні витрат на виробництво" [3, с.152]. Тобто синергія - це переваги, які з'являються при вдалому комбінуванні окремих елементів, коли загальний ефект перевищує суму ефектів потенціалу цих елементів.

По-перше, створення інтеграційних структур ґрунтується на принципі синергізму. В основу вибору напрямку інтеграційних співвідношень між органами місцевого самоврядування та громадою, її органами самоорганізації населення повинна бути покладена можливість здобуття позитивного синергетичного ефекту. Синергетичний ефект у даному випадку може виникнути завдяки економії, обумовленої масштабами діяльності, комбінуванням взаємодоповнюючих ресурсів, мінімізацією обов'язкових витрат, стимулювання розвитку соціальної відповідальності.

Органи самоорганізації були й залишаються головною ланкою в системі місцевого самоврядування. Для того, щоб ради могли ефективніше функціонувати, вони повинні спиратися на ініціативу й зацікавлену активність населення. Бо саме активне населення, громада є тим непрямим важелем, який в той чи інший бік спрямовує діяльність органів місцевого самоврядування з покра-

щення соціальної інфраструктури. Бо, хто як не самі мешканці більш гостро відчувають свої проблеми, і самі вирішують, куди направити сумісні власні та бюджетні фінансові та трудові ресурси.

На території Першотравневої сільської ради Красноармійського району Донецької області громада почала приймати активну участь в покращенні соціальної інфраструктури разом з владою лише в останні п'ять років (табл. 1). Це пояснюється, по-перше, стрімким погіршенням стану об'єктів соціальної інфраструктури через брак бюджетних коштів на їх утримання. По-друге, обумовлюється віковим та освітнім рівнем мешканців сіл. Активну участь у житті територіальної громади стала брати молодь, яка потребує належних умов життя, одним з яких є соціальна інфраструктура.

Перші кроки об'єднання зусиль, пошуку синергії дій органу місцевого самоврядування та громади для виконання робіт були не досить активними, бо відсутність позитивних прикладів та реальних наслідків покращення комунальних споруд, прокладення комунікацій, капітальних ремонтів змушували населення обережно реагувати на співпрацю з владою. Але коли перший етап було пройдено позитивно, довіра до влади зросла. І на цьому першому етапі, з боку влади не можливо допустити помилку, бо довіра громади - це те найцінніше, на що працюють органи місцевого самоврядування.

Таблиця 1. - Характеристика органів самоорганізації населення по Першотравневій сільській раді за період з 2010-2015 рр.

№ з/п	Назва органу самоорганізації (ОСМ)	Дата створення	Кількість членів	Сфера діяльності	Залучені кошти ОСМ, тис. грн	Залучені бюджетні кошти, тис. грн
1.	Громадська організація «Райдуга»	2010	46	ЖКГ, благоустрій, спорт, організація свят тощо	146,0	24,0
2.	Газовий кооператив «Шахтний-4»	2013	61	Прокладення газопроводів	420,0	449,8
3.	Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків «Першотравневий +»	2012	24	Обслуговування багатоквартирного будинку	34,0	0
4.	Ініціативна група с-ща Димитрове	2012	51	Прокладення водопроводу	16,0	0

Партнерство між Першотравневою територіальною громадою, в особі органів самоорганізації населення, та органами місцевого самоврядування за останні роки вилилося у наступні здобутки:

- проводиться відлов безпритульних тварин на території сільської ради;
- проведено розрахунок потреби в паливі для дошкільного навчального закладу;
- придбана футбольна форма та інвентар для футбольної команди;
- проведено ремонт містка;
- проведено ремонт обрядової кімнати Першотравневої сільської ради;
- щорічно закуповуються новорічні ялинки для закладів культури Першотравневої сільської ради.
- проведено будівництво газових мереж загальною протяжністю 3,1 км;
- проводиться поточний ремонт багатоквартирних будинків;

Отже, для того, щоб ефект покращення соціальної інфраструктури на селі був видимий, потрібно вміти виявляти, нарощувати й здобувати позитивний синергетичний ефект від поєднання та взаємодії фінансових

ресурсів, засобів праці, наслідків цієї взаємодії між органами місцевого самоврядування та територіальною громадою.

Висновки

З точки зору теорії синергії при виборі напрямку інтеграційних співвідношень між органами місцевого самоврядування та громадою необхідно мати на меті здобуття позитивного ефекту, який може виникнути завдяки економії, обумовленої масштабами діяльності, комбінуванням взаємодоповнюючих ресурсів, мінімізацією обов'язкових витрат, стимулювання розвитку соціальної відповідальності тощо.

Аналіз діяльності органів самоорганізації населення по Першотравневій сільській раді з 2010-2015 рр. є позитивним свідченням можливості ефективної взаємодії громади та органу виконавчої влади держави в розбудові соціальної інфраструктури села.

ЛІТЕРАТУРА

1. Указ Президента України "Про основні засади розвитку соціальної сфери села" від 20.12.2000 № 1356 // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 56. - Ст. 224.

2. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. - М. : Экономика, 1989. - 520 с.

3. Карлоф Б. Деловая стратегия: концепция, содержание, символы / Б. Карлоф. - М. : Экономика, 1991. - 240 с.

4. Василенко Л. Формування місцевих бюджетів та соціального партнерства / Л. Василенко, А. Василенко // Вісник КНТЕУ. - 2011. - № 1. - С. 50-57.

5. Венгерська Н. Фінансове забезпечення розвитку соці-

альної інфраструктури сільських територій / Н. Венгерська / Банківська справа. - 2014. - № 5-6. - С.109-116.

6. Крушельницька Т. Інституціоналізація податкової системи України на синергетичних засадах [Електронний ресурс] / Т. Крушельницька // Вісник національної академії державного управління. - 2011. - № 11. - С. 138-144. - Режим доступу : <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2011-2-20.pdf>.

Черникова Виктория,

*слушатель магистратуры специальности "Государственная служба"
Донецкого государственного университета управления, сельский голова
Первомайского городского совета Красноармейского района Донецкой области*

Дейч Марина,

кандидат наук по государственному управлению, доцент, доцент кафедры административного менеджмента Донецкого государственного университета управления, г. Мариуполь

ПРИНЦИП СИНЕРГИИ В УЛУЧШЕНИИ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ НА СЕЛЕ НА ПРИМЕРЕ ПЕРВОМАЙСКОГО СЕЛЬСКОГО СОВЕТА КРАСНОАРМЕЙСКОГО РАЙОНА ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ

В статье освещены результаты практической реализации принципа синергии по улучшению социальной инфраструктуры на селе. Проанализированы тенденции и положительные последствия привлечения органов самоорганизации населения к улучшению составляющих элементов сельской инфраструктуры. Отмечено, что при недостатке бюджетных средств именно финансовое и трудовое взаимодействие громады и органов местного самоуправления является положительным шагом к улучшению социальной инфраструктуры села.

Ключевые слова: синергия; социальная инфраструктура; территориальная громада; органы самоорганизации населения.

Chernikova Viktoria,

*Listener of Magistracy of specialty "Public Service", Donetsk State University of Management,
Chairman of the village council, Pershotravneva City Council, Krasnoarmeysk district,
Donetsk region*

Deutsch Marina,

*PhD in Public Administration,
Associate Professor of Donetsk State University of Management*

THE PRINCIPLE OF SYNERGY IN IMPROVING SOCIAL INFRASTRUCTURE OF THE VILLAGE, EXPLORED IN THE EXAMPLE OF PERSHOTRAVNEVA VILLAGE COUNCIL KRASNOARMIISK DISTRICT, DONETSK REGION

The article highlights the practical realization of synergies, to improve social infrastructure in rural areas. The paper analyzes trends and positive consequences of the involvement of community organizations to improve rural infrastructure component elements. The research emphasizes that the financial and labor cooperation and the bulk of local authorities is the positive step towards improving social infrastructure in rural areas under the shortage of budgetary funds.

Keywords: synergy; social infrastructure; local community; bodies of self-organization of the population.

© Чернікова Вікторія, Дейч Марина
Надійшла до редакції 29.04.2015